

ג' ל י ר נ ר ת ל ע י ר ן ה פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליכוביץ
סגה טסית
יו"ל ע"י מוסד תורה והסכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נטי מזרחי באמריקה

6

כי תצא (תשי"ז) כ"ג כ - כ"א (אסור רבית)

א. "לא תשיך". מה בין רש"י לרמב"ם בפירוש המלה?
נמק את דעת רש"י, בעיקר מבחינה לטונית!

ב. רמב"ן ד"ה לא תשיך לאחיך.
1. חלק את דבריו לפסקאות וסמן מלה אחרונה של כל פסקה ופסקה.
2. מה הן הטאלות שעליהן עונה הרמב"ן בכל פסקה ופסקה.
3. במה דומה ענינו כאן למצות שמיטת כספים (ב"ב ס"ו א-ו') לפי דעתו?
4. פרט את תחילת דבריו "גם זו מצוה מבוארת"
והטוה תחילה דבריו לעיל ל"א". ד"ה לא תראה; כ"ב ו' ד"ה כי יקרא.)

ג. נטך כסף נטך אכל נטך כל דבר אשר יטך.
רמב"ם הלכות מלוה ולוה ה' הלכה י"ב: מי טלוה מחברו ולא היה רגיל מקודם להקדים לו שלום, אסור להקדים לו שלום. ואין צריך לומר שיקלו בדברים או יטכים לפתחו ש"כ "נטך כל דבר" - אפילו דברים אסורים. וכן אסור לו ללמד את המלוה מקרא או גמרא כל זמן שמעותיו בידו, אם לא היה רגיל בזה מקודם, ש"כ "נטך כל דבר".
היכן מצינו ברש"י סיפרש "דבר" בהוראה כזו?

ד. כ"א לנכרי תשיך ולאחיך לא תשיך - מצות עשה; ולאחיך לא תשיך - מצות לא תעשה.
ספרי קכ"ט: לנכרי תשיך - מצות עשה; ולאחיך לא תשיך - מצות לא תעשה.
רמב"ם הלכות לווה ומלוה פרק ה' הלכה א':
העכו"ם וגם תושב לויים מהן ומלויין

אני לא מצאתי סמועה זו ואולי
טעה (=הרמב"ם במה טמא בספרי
לנכרי תשיך" - זו מצות עשה")
ומלכו מסום דהוי לו לאו הבא
מכלל עשה, שלא ישיך לישראל.
אותן ברבית ש"כ "לא תשיך לאחיך" -
לאחיך אסור ולסאר העולם מותר.
ומצות עשה להשיך לעכו"ם ש"כ "לנכרי
תשיך" - מפי הסמועה למדו טזו מצות
עשה וזהו דין תורה.

ה. רמב"ן
להכנת דברי הספרי הנ"ל דברים ט"ו ג' ד"ה את הנכרי תגט.
(טים לבו בעל ספר החנוך ההולך תמיד לפי סדר מנין המצוות להרמב"ם
פניא מצוה זו ואולם מוסיף בסוף דבריו: והרמב"ן ז"ל לא ימנה בחטבוני
המצוות "עשה" זה, ואמר, שהכתוב לא בא אלא ליתן עשה ולא תעשה במלוה
לישראל ברבית, וזוהי כונת המדרש בספרי באומרו "זו מצות עשה". וכן
נראה כדבריו בגמרא כס' פ' איזהו נטך. ועם כל זה דרך המלך נלך לא נטה
ימין ושמאל מחטבונו. וגדול הוא מי סטגנותיו ספורות.)

ו. דוד הופמן ז"ל (תרגום ספרו לדברים סבג'מנית): הלאו טאנו טומעים כאן
בעקיפין מכלל ההן טל דהיתר - לאו הבא מכלל עשה - נקרא "מצות עשה". וכך אנו
למידים גם כאן מהיתרא ד"לנכר" תשיך" את האסור "ולא לאחיך". הלאו הזה נקרא
מצות עשה, מסום טבא בצורה צווי טל "עשה". לפיכך המלוה לישראל ברבית עובר
לפי הפסוק הזה על עשה ועל לא תעשה, מלבד טעובר על עוד כמה לארזין אחרים
הכתובים בתורה.

- 1. מהי המחלקת בין הרמב"ם ובין הראב"ד?
- 2. מהי הטעות טטעה בה הרמב"ם לדעת הראב"ד והרמב"ן?
- 3. הסכר את דברי הראב"ד בעזרת דברי הרמב"ן ור' דוד הופמן?
- 4. במה עוזרים הפסוקים דברים י"ד ד' וי"ד כ' (רש"י ד"ה כל עוף) לדעת הרמב"ן?

ה. לנכרי תשיך

ספורנו ד"ה לנכרי תשיך; ד"ה ולאחיך לא תשיך; ד"ם למען יכרכך.

- 1. מה החידוש טמחדט ספורנו בפרוטו?
 - 2. א. בעל הגהות מימוניות מטיג על דברי הרמב"ם שהובאו בטאלה ד' מדברי הגמ' סנהדרין כה מלוי ברבית אימתי חזרתן? (טמתקבלת טטובתן וחוזר להיות כטר לעדות.) משיקרעו את סטריהן ויחזרו בהם חזרה גמורה ואפילו לנכרי לא מוזפי (טלא ילוו ברבית) וכן מקשה עליו טמה טנאמר בגמ' טכות כד: "כטפו לא נתן בנטך (תהלים ט"ו) - אטלו ברבית עכו"ם."
- בעל הכתב והקבלה טסזר את הטנותיו טעל הרמב"ם בעזרת דברי ספורנו הנ"ל. הסכר מהי הקוציה ומהו התירוץ?

הערתו לטאלת ההפליה בין ישראל לנכרי בהלואה ברבית ע' ג' ליון ראה טס"ו טאלה ה'.

יס לטלה טטובות וגם טאלות לנחמה ליכוביץ, קרית טטה ירוטלים